

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de Colleges van Bestuur van de bekostigde
hogescholen en universiteiten

cc. Vereniging Hogescholen, Universiteiten van Nederland, Nederlandse Raad voor
Training en Opleiding

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

B. Hoeboer
T +316 46849397
b.hoeboer@minocw.nl

Onze referentie

65519762

Bijlagen

1. Procedure uitgebreide
samenvoeging opleidingen

Datum 8 oktober 2026

Betreft Uitgebreide samenvoeging opleidingen

Geacht bestuur,

Met ingang van 1 november aanstaande worden de mogelijkheden voor instellingen die instemming willen verkrijgen voor het samenvoegen van opleidingen uitgebreid. Vanaf dat moment is er, naast de reeds bestaande procedure samenvoeging opleidingen (voorheen genaamd: planningsneutrale conversie) en het starten van een nieuwe opleiding (door middel van het doorlopen van een toets nieuwe opleiding en macrodoelmatigheidstoets), de mogelijkheid tot het doorlopen van de procedure uitgebreide samenvoeging opleidingen. In deze brief geef ik hier, mede namens de NVAO en CDHO, een toelichting op.

Aanleiding ontwikkeling nieuwe procedure

De afgelopen tijd hebben diverse universiteiten en hogescholen bij OCW, NVAO en CDHO aangeklopt met plannen om hun bestaande opleidingsaanbod te herzien door middel van het samenvoegen van opleidingen. De aanleiding hiervoor is divers. Bijvoorbeeld om krimp het hoofd te kunnen bieden, (kleine) opleidingen te laten opgaan in een brede opleiding of een betere aansluiting op het afnemende werkveld te creëren.

OCW, NVAO en CDHO moedigen doorontwikkeling van het bestaande opleidingsaanbod aan. Belemmeringen hierbij willen we, waar dit mogelijk en verantwoord is, zoveel mogelijk wegnemen. Uit de gesprekken met instellingen is gebleken dat de reeds bestaande routes om de benodigde instemming te verkrijgen voor deze portfolioherzieningen niet helemaal voldoen.

Om de goede bewegingen die reeds in gang zijn gezet omtrent doorontwikkeling van het opleidingsaanbod te ondersteunen, willen OCW, NVAO en CDHO een oplossing bieden. Een oplossing die op korte termijn in gebruik kan worden genomen en die uitvoerbaar is voor instellingen, NVAO, CDHO en DUO. Een oplossing die een goede balans weet te vinden tussen de administratieve belasting, het belang van een macrodoelmatig aanbod en van de externe kwaliteitsborging van de opleiding, die onder druk kan komen te staan bij vernieuwing van het aanbod van opleidingen.

Een aanpassing van wet- en regelgeving duurt echter lang. Een oplossing voor de korte termijn is gevonden in de ruimte binnen de wettelijke grondslag voor het verkrijgen van instemming voor de samenvoeging van bestaande opleidingen. OCW, NVAO en CDHO hebben in gezamenlijkheid een nieuwe procedure ontwikkeld tussen de bestaande procedure samenvoeging opleidingen (voorheen genaamd: planningsneutrale conversie) en de procedure voor een nieuwe opleiding in.

Onze referentie
65519762

De nieuwe procedure is breed toepasbaar. Brede toepasbaarheid is voor OCW, NVAO en CDHO van groot belang. Het is onwenselijk en onuitvoerbaar om voor de diverse gevallen en hun achtergronden maatwerk toe te passen. Toepassing van deze nieuwe procedure is in mijn optiek bijvoorbeeld mogelijk voor:

- een instelling die het eigen opleidingsportfolio wil indikken.
- verschillende instellingen die in samenspraak tegelijkertijd wijzigingen willen doorvoeren in dezelfde (type) opleidingen.
- een instelling die een groot aantal opleidingen wil samenvoegen maar waar het landelijke beeld extra belangrijk is, bijvoorbeeld gezien de kleine omvang van het vakgebied of de aansluiting op beroepsvereisten.

Procedures

We zien binnen de grondslag voor samenvoeging van opleidingen ruimte om de optie toe te voegen van een *uitgebreide* samenvoeging van opleidingen. Wanneer een instelling wil overgaan tot het aanbieden van een nieuwe c.q. samengevoegde opleiding zijn er voortaan drie mogelijke procedures voor de instelling om hier de benodigde toestemming van de minister voor te verkrijgen. Deze drie mogelijkheden zijn in onderstaande tabel uitgewerkt. Daarnaast treft u als bijlage bij deze brief de procedure uitgebreide samenvoeging opleidingen aan. Het oriënterend gesprek, met CDHO en NVAO gezamenlijk, dat voorafgaand aan deze procedures gevoerd wordt, is richtinggevend voor de procedure die in concrete gevallen van toepassing is.

Opties	Inschatting instelling is dat de nieuwe/samengevoegde opleiding:	Onderwijskwaliteit	Macrodoelmatigheid	Oude opleidingen
Procedure samenvoeging opleidingen (voorheen: planningsneutrale conversie)	Een samenvoeging is van twee of drie opleidingen die sterk overeenkomen.	NVAO bureau, desgevraagd met een beknopt advies van twee onafhankelijke door de NVAO goed te keuren vak- en werkvelddeskundigen Vergelijking eindtermen en programma van nieuwe opleiding met oude opleidingen (zonder locatiebezoek)	Wordt niet getoetst	Keuze aan de instelling: - Met start van samengevoegde opleiding wordt oude opleiding direct opgeheven (studenten worden overgezet). - Oude opleidingen gaan in afbouw. Zittende studenten hebben het recht de opleiding binnen een redelijke termijn af te ronden.
Procedure uitgebreide	Grotendeels dezelfde eindtermen heeft als de	Panel (literatuuronderzoek	CDHO reflecteert op wat de samenvoeging	Keuze aan de instelling:

samenvoeging opleidingen (nieuw)	oude opleidingen samen, maar ook nieuwe elementen kan bevatten	en een of meerdere online gesprekken): Vergelijking eindtermen en programma van nieuwe opleiding met oude opleidingen. Toetsing op alle standaarden van accreditatiekader voor de Toets nieuwe opleiding (in principe zonder locatiebezoek)	(inclusief het verdwijnen van opleidingen) betekent voor de ruimte in het landelijke aanbod en hoe er met andere instellingen is afgestemd.	- Met start van samengevoegde opleiding wordt oude opleiding direct opgeheven (studenten worden overgezet). - Oude opleidingen gaan in afbouw. Zittende studenten hebben het recht de opleiding binnen een redelijke termijn af te ronden.
Nieuwe opleiding; Toets nieuwe opleiding en macrodoelmatigheid stoets	Een nieuwe opleiding is die slechts een losse relatie heeft tot de oude, stop te zetten opleidingen.	Panel: Volledige toets nieuwe opleiding op alle standaarden van accreditatiekader (met locatiebezoek)	Volledige toets macro- doelmatigheid. NB. Geen reflectie op het verdwijnen van opleidingen.	De oude opleidingen gaan desgewenst en op eigen melding van de instelling in afbouw. Zittende studenten hebben het recht de opleiding binnen een redelijke termijn af te ronden.

Toelichting nieuwe procedure

Anders dan bij de toets nieuwe opleiding bij de NVAO wordt de kwaliteitstoetsing bij de procedure uitgebreide samenvoeging opleidingen via desk research en één of meerdere online gesprekken met het panel gedaan. In principe vindt er geen locatiebezoek plaats. De totale doorlooptijd is zes maanden. De beoordeling biedt de instelling en (aspirant-)studenten de zekerheid dat de kwaliteit na de samenvoeging accreditatiewaardig is.

De evaluatie van de macrodoelmatigheidsaspecten door de CDHO verloopt parallel aan de toets door de NVAO en valt daarmee binnen het genoemde beslag van zes maanden. In de evaluatie door de CDHO wordt de arbeidsmarktbehoefte niet getoetst, maar volstaat een evaluatie van de macrodoelmatigheidsaspecten van de wijziging. OCW, NVAO en CDHO achten het verantwoord dat er geen toets macrodoelmatigheid plaatsvindt omdat de nieuwe opleiding in de plaats komt van twee of meer bestaande opleidingen; het aanbod verandert maar wordt niet uitgebreid. Wel wordt er gekeken naar wat er verdwijnt en wat dit betekent voor de ruimte in het landelijke aanbod. Bij de evaluatie door de CDHO worden, anders dan bij de beoordeling door de NVAO, dossiers over vergelijkbare opleidingen van verschillende instellingen of verschillende dossiers van een instelling in samenhang behandeld om de effecten op het totale aanbod in context te kunnen bezien.

Afstemming met andere instellingen over en reflectie op de gevolgen van de wijziging voor het landelijke aanbod en voor het werkveld volstaan. Voor een

goede afstemming is de instelling die opleidingen wil samenvoegen aan zet. Bij voorkeur worden hier reeds bestaande overlegstructuren (zoals sectorale adviescolleges in het hbo en domeinraden in het wo) voor gebruikt. Instellingen kunnen tegelijkertijd hun aanvragen indienen en daarbij gezamenlijk opgestelde documenten aanleveren in hun informatiedossiers. Als er bijvoorbeeld een landelijk opleidingsprofiel is of andere landelijke afspraken de aanleiding zijn om binnen of tussen instellingen verschillende opleidingen samen te voegen, zijn dat uiteraard documenten die de instellingen mogen indienen en gebruiken in hun aanvraag.

Uiteindelijk geeft elke instelling echter een opleiding vorm binnen zo'n landelijk opleidingsprofiel. Besluitvorming op de aanvraag verloopt altijd per individuele opleiding en instelling, zoals accreditatie en bekostiging ook altijd per aanbieder en opleiding plaatsvinden.

Consultatie en uitvoerbaarheid

Over de plannen voor de procedure uitgebreide samenvoeging opleidingen hebben de afgelopen tijd diverse gesprekken plaatsgevonden. Zo is er gesproken met Vereniging Hogescholen, Universiteiten van Nederland, DUO en een aantal instellingen die zelf OCW, NVAO en CDHO hebben benaderd met casuïstiek. Daarbij is onder andere besproken of deze extra procedure instellingen meer ruimte biedt om hun opleidingsportfolio te herzien en of de procedure op hoofdlijnen werkbaar/uitvoerbaar is. Naar aanleiding van deze gesprekken is de inschatting van OCW, NVAO en CDHO dat dit het geval is. De goede suggesties die in deze gesprekken gedaan zijn tot het aanscherpen/verbeteren van de procedure zijn waar mogelijk verwerkt in de procedurebeschrijving die als bijlage is toegevoegd.

OCW, NVAO en CDHO zijn van plan om de werking van deze nieuwe procedure te evalueren, waar nodig bij te stellen en uiteindelijk wanneer zou blijken dat hiermee in een behoefte wordt voorzien, te codificeren in wet- of regelgeving.

Tarieven

Het tarief voor een procedure Uitgebreide Samenvoeging Opleidingen wordt vastgesteld en gecommuniceerd volgens de reguliere procedure van het vaststellen van de tarieven van de NVAO voor 2027. Het tarief zal dan met terugwerkende kracht gelden per 1 november 2026.

Tot slot

NVAO en CDHO denken graag in een vroeg stadium met instellingen mee over de vraag welke procedure goed aansluit bij een voorgenomen portfolioherziening. Zij nodigen instellingen met plannen hiertoe van harte uit om een gezamenlijk, oriënterend gesprek met NVAO en CDHO aan te vragen. Hiertoe kan contact worden opgenomen met NVAO via info@nvaio.net, die het gesprek zal organiseren en daar CDHO bij betreft. Ook met algemene vragen over de nieuwe procedure kunt u bij NVAO en CDHO terecht.

OCW, NVAO en CDHO zijn graag bereid om in de verschillende netwerken en platforms van uw verenigingen een toelichting te geven op deze nieuwe procedure. Ook organiseert NVAO op 29 oktober van 13:00 tot 15:00 uur een online bijeenkomst georganiseerd voor zowel hogescholen als universiteiten waarbij een toelichting wordt gegeven. Wilt u deelnemen aan deze online bijeenkomst? U kunt zich tot en met donderdag 22 oktober aanstaande

aanmelden door [hier](#) te klikken¹. In het aanmeldingsformulier kunt u alvast aangeven over welke onderwerpen u graag meer wilt horen of welke vragen u tijdens de bijeenkomst aan de orde ziet komen.

Onze referentie
65519762

Met vriendelijke groet,

De directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. Heidi Boussen

¹ <https://www.nvao.net/nl/agenda/2026/10/online-bijeenkomst-uitgebreide-samenvoeging-opleidingen>